

kitzen euskal-bidean. Ori etorria ! Ori egokitasuna. Eta guzia, *erritik ertetzeke*. Ikasbide ederra euskera zarpail eta gogor bat darabilgunon^{tzat}, niretzat batez ere. Ara ! inbiriz erretzen nengoen zure jario ozkirria asto egarberak errekako ura baiño gogozago edaten nuenean ! Nork lemakit gure Mantxi'ren errexatasuna... eta Euskalerra dana liburu miragarriz beteko nuke !

Doai andiak dituzu historirako. Zergatik ez duzu idazten Xabier'en bizitza eder bat ? Orra gogoz eskatzen dizudana. Ondo dakit, orain, urte guziko santuen bizitzakin io ta ke ari zerala lanean, baita lenengo iru-illabeteetakoak irarkolaratu dituzula ere ! Lan ederra ari duzuna, eta ori neonek dakit iñork baiño obeto.

Ez utzi zeure euskal-luma iator ori erdoitzen, ez iñola ere. Ondo ezagutzen ditut euskal-idazleen naigabeak, samiñaldiak. Ala bakarrean ari bearra... garratza da gero. Gure lanari bizpauru txorok baizik ez diote gorarik ematen... Geienak bertan bera uzten dute... Samiña benetan idazle batentzat batez ere asko or ikusten ditugunean erderazko liburu iñozoenak ere atergabe goraipatzen. Ez dago ortarako eskubiderik.

Ziur ziur nago zure liburuak arrerarik onena izango duela gure Euskalerra maitean bear bezelako propaganda egiten baldin badiozu. Eta merezi du. Euskal txoko guztietan sartu bear luke, eta ala gertatuko dala nik uste. Argi erakutsi duzu gure izkera ere zerbaiterako badala. Arrokeri gabe, xaloki ta apalki, santuetzaz ari geranean bear dan bezela. Gure Patroi Aundiaren bizitza iñork ez bezela nabarmendu duzu, izkera arroetan ari diranak baiño bikainkiago, egiazkiago, iatorkiago.

Ayalde'k ere ar bitza gure goresmenak bere irudi xotillen alderako eragin duen irar-lan txukunaren esker onerako.

Ibinagabeitia'tar Andima

*Txillardeg*i. — LETURIAREN EGUNKARI EZKUTUA.
Bilbao 1957.

Aldizkari onen zuzendariak liburu ontaz kritikatzko bat egiteko eskatu zidan luzaro ez dala. Anartean, EGUNKARI onen

otsandia nereganatu zan or-andik, eta urduri nengoen eleberri aipatu ori noiz ikusiko. Ain zuzen ere, nere atsarteak asi ditudan egunean eskuetara zait Txillardegiren liburua, txukun ta apain Bilbao'ko « LEN ETA ORAIN » argitaldaria oi duenez. Paketean zetozen beste liburuak aldebat utzita, Txillardegirenari ekin diot, gogoz ekin ere.

Eta egia esan, etziran ustel atera eleberri onen inguruko berri onak. Liburu berria benetan gure elertian, oraintasunez betea, idazle azkar baten arnaz beroaz oretua ta pizkortua. Bai, irakurle, oretua ta pizkortua. Idazlearen arnasa dariten liburu gutxi izan dugu orain arte gure artean : geienetan idazlea kanpoaldetik baizik ez zaigu agertzen, barnetik ez ordea. Txillardegiren liburu ontan aldiz, idazlea bera agiri zaigu oso-osorik bere esankizun, auzi ta gogoeta sakonetan, eta liburu au idazlea bera dala esan bear, ez estiloz bakarrik baita mamiz ta giarrez ere.

Ez da errexa, egia esan, norbere mami-giarrak, nolarebait mintzatzeko, papera iraultzea, eta orixe iritxi du bete-betean Txillardegi gazteak. Guk ere bear genuen orrelako zerbait. Euskal-idazleak eginkizun andi ori bear bezela betetzeko girorik sekula ez dutela izan esango nuke. Berez gera lukur ta esku-eutsiak euskaldunok barneko gure katramilla ta auziak gordinki ta ausarki biotz aratoletatik atera ta irakurlearen gogora aldatzeko. Maitasun gai ontan batez ere, beti ibilli izan gera erabe ta lotsati, ez noski euskaldunok maitabidean besteak baiño otzago geralako, axari-kumeago geralako baizik gere maite-kontuak estaltzen.

Mitxelenak ederki diñonez itzaurrean, milla eratan azaldu digute maitasuna idazleak, eta oraindik ez dira adierok akitu ezta akituko ere gizona gizon deño, ardatz orren inguruan baita-biltza lur ontako auzi ta gora-bera guztiak. Orixe izan, ain zuzen, gizadiari berean eusten dion iturria, gizakiak ainbat ur-mota darizkin iturri agortu-eziña, berez bakar ta orokar. Eta Txillardegik argi ta garbi erakusten digu bere novela ederrean euskaldunok ere badugula esatekorik gai orren inguruan, eta esateko iakingarriak.

Ez zaitut aspertuko, irakurle, liburu onek iradoki dizkidanak azalduz eta aihbeste bulko ta ustekizun ernerazi dizkit nere baitan. Baten batzu idazle azkarrarekin bat ez datozenak, iakiña. Zerbaiteko dugu bakoitzak gere burutxoa, pentzatzeko alegia, eta bat bederak geure pentsamenduak ditugu edo bear genituke beintzat. Unamuno'k ziñonez, benetako idazleak zer-bait ernerazi ta iradoki bear du irakurlea baitan. Txillardegik, ala fede, ederki iritxi du elburu ori bere eleberri zoragarriarekin. Beste gorapenik egingo ezpaliote, auxé luke aski gure le-tretan lenengo errenkadan ezarteko.

Izkerari buruz enoa ezertxo ere esaten. Ez naiz gramatika-keritan murgilduko gure artean oi danez. Novela au irakurtzean ez zait bururatu gramatika danik ere, ez itz-beririk ezta lapur-tar-klasikorik ere. Auxe bai ; darabilen euskerak gogoia erabat iñarrosi dit, eta gogoak iñarrosteko gai dan izkera benetakoa ta egiña da.

Ongi etorria, Txillardegi, gure soro mear ontara, itzaurre-gillearekin mintzatzeko. Ez da goxoa, ala ere alako barne poz-atsegiñak ekarriko dizkitzu noiztanka. Gaiñera zu bezelako langille azkarren bear-gorrian arkitzen da gure baratzatxo au.

Ibinagabeitia'tar Andima

Txillardegi. — LETURIAREN EGUNKARI EZKUTUA.
Bilbao 1957.

Orra : Euskaltzale itsu-itsuak gaituzu, ala ere, euskerakikoak oro egiaz ta begiaz ikusi nai genituke. Ori dala-ta, idazti baten beraren bi iritzi pozarren ematen ditugu, egiaren muina atzeman nairik. (E. G.).

Ona emen euskaltzaleok pozik ar genezaken idaztia. Dakarrena dakarrelako ta datorrenagandik datorrelako. Alper asko dugu euskeraz ikasten asten diranen artean. Asi... ta bertan utzi. Areago oraindik asteko kemenik ere ez dutenen artean. Gaurko idazti onen egileak ez du orrelakorik. Euskeraz ikasten asi, ta zazpi urterako onelako liburua ematen duan gizona, ez da baz-tarrerako egiña. Euskaldun berri degu, beraz, egilea. Ai one-